

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 01.03.2005
KOM(2005) 65 galutinis

ŽALIOJI KNYGA

Paveldėjimai ir testamentai

{SEK(2005) 270}

(pateiktas Komisijos)

1. ĮVADAS

Ši žaliaji knyga pradeda konsultacijas *ab intestat* paveldėjimų ar testamentinių paveldėjimų klausimais tarptautiniu aspektu.

Komisija prašo visų besidominčių šiomis temomis atsiųsti atsiliepimų ar pateikti bet kokią kitą naudingą informaciją iki 2005 m. rugsėjo 30 d. šiuo adresu:

Europos Komisija
Generalinis Teisingumo, laisvės ir saugumo direktoratas
Skyrius C1 – Civilinis teisingumas
B – 1049 Briuselis
Faksas: + 32 (0) 2 299 64 57
Elektroninis paštas: jls-coop-jud-civil@cec.eu.int

Respondentai turėtų nurodyti, ar sutinka, kad jų atsakymai ir pastabos būtų skelbiami Komisijos interneto svetainėje.

* * *

SAVOKOS

Autentiškas dokumentas – dokumentas, konstatuojantis kokį nors juridinį faktą ar veiksmą ir kurio autentiškumą nustato valdžios institucija (pvz. notaro patvirtintas dokumentas).

Apostilė – 1961 m. spalio 5 d. Hagos konvencijoje numatytas formalumas užsienyje išduotų dokumentų patvirtinimui.

Mirusieji vienu metu – asmenys, tarpusavyje susiję paveldėjimo ryšiais (pvz. tėvas ir sūnus) ir mirę tokiomis aplinkybėmis, jog neįmanoma nustatyti, kuris mirė pirmas.

Tarptautinė teismų kompetencija – vienos šalies teismų įgaliojimas spręsti tarptautinio pobūdžio bylą.

Gyvenamosios vietos jurisdikcija – tarptautinės teismų kompetencijos taisyklės, kurios nebuvo suderintos Bendrijos lygmeniu.

De cujus – palikimo savininkas (mirusysis).

Užsienio šalies konsulo įgaliojimai – formalumas, būtinas užsienio šalyje priimtose teismo nutarties pripažinimui ir vykdymui.

Tribunolas – kompetentingas teismas arba teismas, į kurį buvo kreiptasi.

Paveldėjimų sutartys – sutartys, sudarytos prieš mirtį dėl vieno ar kelių būsimų palikimų.

Paveldėjimas ab intestato – netestamentinis paveldėjimas.

Bendri testamentai – testamentai, surašyti dviejų ar daugiau asmenų viename dokumente arba trečiojo asmens naudai, arba kaip tarpusavio susitarimas.

* * *

Jau 1998 m. Vienos veiksmų plane¹ buvo numatyta prioritetine tvarka priimti Europos Sąjungos priemonę paveldėjimų srityje. Priemonių dėl sprendimų civilinėje ir komercinėje srityse abipusio pripažinimo principo įgyvendinimo programa², kurią priėmė Taryba ir Komisija 2000 m. pabaigoje, numato, kad bus parengta priemonė ir paveldėjimų srityje. Dar vėliau Hagos programoje³ Komisija raginama pateikti žaliają knygą, kuri apimtų visus klausimus: taikomo įstatymo, teismų kompetencijos ir pripažinimo, administracinių priemonių (paveldėjimo sertifikatų, testamentų registravimo).

Dėl padidėjusio žmonių judėjimo vidaus sienų neturinčioje erdvėje bei dėl dažnesnių skirtingų valstybių narių piliečių sąjungų, po kurių dažnai išsilygina turto įvairių Sąjungos šalių teritorijose, būna ypatingai sunku tvarkyti palikimus.

Su tarptautiniais paveldėjimais turintiems reikalų asmenims dažniausiai sunkumai iškyla dėl esminių taisyklių, procedūrinių normų ir įstatymų, kuriais yra vadovaujama sprendžiant šiuos klausimus Valstybėse narėse, skirtumų.

Tačiau paveldėjimo klausimai neįeina į iki šiol priimtas Bendrijos tarptautinės privatinės teisės normas. Taigi būtina priimti suvienodintas Europos Sąjungoje taisykles.

Dažniausiai paveldėjimo reikalai išsprendžiami taikiai. Tačiau nepakaktų priimti Bendrijos teisės aktų tik dėl kompetentingų teismų paskyrimo paveldėjimo byloms spręsti ir dėl jų sprendimų pripažinimo bei vykdymo.

Siekiant palengvinti tarptautinių paveldėjimo klausimų sprendimą ir veiksmingai atsakyti į konkrečias piliečių problemas, Bendrijos priemonė turės išspręsti ir teisminių dokumentų bei neteisminių aktų (testamentų, notarinių ir administracinių dokumentų) pripažinimo klausimus. Kadangi neįmanoma visiškai suderinti valstybių narių materialinės teisės nuostatų, tenka veikti įstatymų kolizijos kontekste. Todėl Komisija mano, kad Bendrijos mastu nepavyks pasiekti jokios pažangos paveldėjimų srityje, kol nebus prioritetine tvarka išspręstas taikomo įstatymo klausimas.

Šiuo atžvilgiu svarbiausia yra išsiaiškinti įstatymų kolizijos mastą, nes tai sudaro teisės aktų iniciatyvos pagrindą, kuris gali apimti daugelį sričių: testamentų galiojimą, paveldėtojo statusą, paveldimas dalis, palikimo tvarkymą ir pasidalijimą, nedalijimą ir t. t.

Taip pat daug dėmesio reikia skirti tarpusavio ryšio klausimui. Kaip dažnai būna tarptautinėje privatinėje teisėje, būtų didelė pagunda ieškoti „to“ tarpusavio ryšio, tokio, kuris vienintelis išspręstų visas problemas. Tai galėtų būti ilgą laiką privilegijuota pilietybė arba nuolatinė gyvenamoji vieta, kas pastaruoju metu tapo ypač populiariu.

Tačiau paveldėjimų srityje visi kriterijai turi savų trūkumų. Paskutiniajai mirusiojo gyvenamajai vietai, naudojamai kaip tarpusavio ryšiui, galėtų, pavyzdžiui, būti pritaikytas įstatymas, labai mažai susijęs su paveldėjimu: jeigu *de cujus* neturi šalies, kurioje miršta, pilietybės ir jeigu didžioji jo turto dalis yra kitoje šalyje. Ar tada reikia primygtinai ieškoti vienintelio tarpusavio ryšio? Gal verčiau būti šiek tiek lankstesniems, gal net leisti šalims pasirinkti, kokią vaidmenį vaidinti?

¹ OL C 19, 1999.1.23.

² OL C 12, 2001.1.15.

³ Žr. pirmininkaujančios valstybės išvadas, Briuselio Europos Vadovų Taryba, 2004 m. lapkričio 4 ir 5 d.

Iš tiesų, koks bebūtų tarpusavio ryšys, kurį būsima Bendrijos priemonė pasirenks taikytinam įstatymui nustatyti, visada bus tikimybė, kad kai kuriais atvejais jis neatitiks asmenų, sprendžiančių paveldėjimo klausimus, teisėtų lūkesčių. Tie lūkesčiai – tai parametras, į kurį reikia atsižvelgti bendrosios rinkos, užtikrinančios laisvą asmenų judėjimą, kontekste. Taigi asmuo gali kurį laiką būti vienoje šalyje ten neišgydamas jokio turto, nes vėliau ketina grįžti į savo šalį, kur gyvena jo šeima ir kur yra jo turtas. Jei tas asmuo miršta šalyje, kurioje gyvena, galėtų būti pakankamai argumentų tam, kad jo palikimo klausimas būtų svarstomas pagal įstatymą tos šalies, kurios pilietybę jis turi. Tačiau jeigu *de cuius* daug metų prieš mirtį paliko gimtinę ir gyvena valstybėje narėje, kurioje gyvena jo giminės ir yra jo turtas, ryšiui su pilietybės šalies įstatymu trūksta teisėtumo.

* * *

Nors svarbiausia yra nustatyti taikomą įstatymą, reikėtų nepamiršti ir teismų kompetencijos klausimo. Vienose valstybėse narėse teismų dalyvavimas yra būtinas visada, kitose – tik sprendžiant sudėtingus ar konfliktinius paveldėjimo klausimus.

Priimant teisės aktus teismų kompetencijos srityje pirmiausia reikia nuspręsti, ar būtina nustatyti vienintelį tarpusavio ryšį, ar galima būti šiek tiek lankstesniems.

Be to, žinant, kad daugelyje valstybių narių paveldėjimo klausimai dažniausiai yra sprendžiami be teismų pagalbos, kartais kartu su valstybinėmis įstaigoms ar kai kuriais teisės specialistais, reikėtų apsvastyti šių valstybinių įstaigų ar specialistų galimas tarptautinės kompetencijos taisykles.

Svarstant visus šiuos aspektus reikės išnagrinėti daugelį specifinių klausimų, tokių kaip paveldėjimo sutartys, paveldimos dalys ir testatoriaus patika. Pastaroji koncepcija, nežinoma daugelyje juridinių sistemų, yra naudojama daugumoje valstybių narių.

Galiausiai Bendrijos teisės aktais paveldėjimų srityje taip pat reikia stengtis pašalinti administracines ir praktines kliūtis. Reikėtų įvesti „Europos paveldėtojo sertifikatą“. Išsamiau apie tai ir apie testamentų registravimą kalbama Hagos programoje.

2. ĮSTATYMŲ KOLIZIJOS

2.1. Bendrieji klausimai

Tokios planuojamos nuostatos turėtų neginčijamai būti universalaus pobūdžio: jeigu jau suderintos įstatymų kolizijos būtų taikomos griežtai tik Bendrijos vidaus tarptautinėms situacijoms, išskiriant tas, kuriose dalyvauja trečiosios šalys, labai pasunkėtų fizinių asmenų ir teisės specialistų darbas.

Pirmiausia reikia išsiaiškinti, pagal kurią juridinę sistemą bus nagrinėjamas paveldėjimo klausimas, nes ne visur jį reguliuoja paveldėjimo teisė. Todėl derinant įstatymų kolizijas reikėtų apibrėžti ir paveldėjimo įstatymo taikymo sritį.

Antra, reikia apibrėžti vieną ar kelis tarpusavio ryšius.

Ir galiausiai svarbu žinoti, ar būsiami Bendrijos teisės aktai, neapsiribodami paveldėtojų ir jų teisių nustatymu, nustatys kitus būdus, kaip turtas galėtų būti perduotas jo paveldėtojams.

1 klausimas. Kokius klausimus turi nagrinėti paveldėjimų įstatymas?

Konkrečiai, ar įstatymų kolizijos turėtų apsiriboti paveldėtojų ir jų teisių nustatymu, ar nustatyti ir paveldėjimų tvarkymą ar padalijimą?

2 klausimas. Kokį tarpusavio ryšį reikia naudoti, siekiant nustatyti taikytiną įstatymą? Ar reikėtų tą patį ryšį taikyti visoms sritims, kurias apima tas įstatymas, ar būtų galima naudoti skirtingus ryšius įvairiems paveldėjimo aspektams?

Konkrečiai, ar Bendrijos kolizinės normos turi būti skirtingos kilnojamam ir nekilnojamam turtui? Ar reikia palikti tam tikrą vaidmenį šalies, kurioje yra nekilnojamas turtas, įstatymui?

2.2. Testamentai ir paveldėjimo sutartys

Valstybių narių įstatymuose numatyta įvairiausių gebėjimų surašyti testamentą, testamento formų, esmės galiojimo, bendrų testamentų⁴, paveldėjimo sutarčių⁵ ar panaikinimo galimybių. Kolizinės normos taip pat yra įvairios.

3 klausimas. Kokį įstatymą reikia taikyti:

– sugebėjimui apskritai surašyti testamentą?

– galiojimui:

- testamentų formos?
- testamentų esmės?
- bendrų testamentų?
- paveldėjimo sutarčių?
- testamentų panaikinimo?

Kaip suformuluoti kolizines normas, kad būtų atsižvelgta į galimus testamento datos ir mirties datos tarpusavio ryšio pokyčius?

2.3. Mirusieji vienu metu

Eiliškumas, kuriuo miršta du asmenys, galintys vienas iš kito paveldėti turto, gali turėti įtakos jų pačių paveldėtojų teisėms. Kai žmonės miršta to paties įvykio metu, kai kurios valstybės narės daro prielaidą, jog jie mirė tuo pačiu metu, kitos sudarinėja asmenų mirties eiliškumą. Jeigu mirusių vienu metu žmonių palikimą reguliuoja skirtingi įstatymai, gali būti neįmanoma tą palikimą tvarkyti.

⁴ Dviejų asmenų viename dokumente surašyti testamentai.

⁵ Sutartys dėl vieno ar kelių būsimų palikimų.

4 klausimas. *Kaip spręsti galimo vienu metu mirusių žmonių palikimui taikomų įstatymų nesuderinamumo klausimą?*

2.4. Paveldėjimams taikomos teisės parinkimas

Nors Europos Sąjungos valstybės narės dažniausiai nenumato paveldėjimams taikomo įstatymo pasirinkimo galimybės būsimam *de cuius* ar paveldėtojams, klausimą verta apsvarstyti. Koks bebūtų pasirinktas tarpusavio ryšys, negalima atmesti galimybės, jog kai kuriais atvejais jis neatitiks paveldėjimo klausimus sprendžiančių asmenų teisėtų lūkesčių. Tad būtų galima pagalvoti apie tam tikrą lankstumą.

5 klausimas. *Ar reikia palikti galimybę būsimam de cuius (kalbant apie testamentinį paveldėjimą ar ab intestat paveldėjimą) pasirinkti, kokių įstatymų reikėtų taikyti jo palikimui, pritarus manomiems jo paveldėtojams ar be jų pritarimo? Ar būtų galima suteikti tą pačią galimybę paveldėtojams prasidėjus palikimo tvarkymui?*

6 klausimas. *Jeigu galimybę pasirinkti paveldėjimo įstatymą yra paliekama, ar reikia apriboti pasirinkimo galimybes ir numatyti pasirinkimo procedūrą? Jeigu pilietybę, nuolatinę gyvenamoji vieta, gyvenamoji vieta ar kiti kriterijai nebuvo nurodyti kaip objektyvus tarpusavio ryšys, ar reikia atsižvelgti į kitus kriterijus?*

7 klausimas. *Kuriuo momentu tie tarpusavio ryšiai turėtų būti veiksmingi? Ar jie turėtų priklausyti nuo ypatingų sąlygų (trukmės, galiojimo mirties dieną ir t. t.)?*

8 klausimas. *Ar reikia palikti galimybę pasirinkti bendriems testamentams ir paveldėjimo sutartims taikomą įstatymą? Ar tai reikia reglamentuoti? Jeigu taip, tai koku būdu?*

9 klausimas. *Ar galima leisti vienam sutuoktiniui pasirinkti įstatymą jo santuokinės nuosavybės statusui, kad būtų galima reguliuoti jo palikimą?*

2.5. Paveldimos dalys

Visų valstybių narių teisinės sistemos saugo mirusiojo gimines, iš kurių šis būtų norėjęs atimti paveldėtojų teises. Tokia apsauga dažnai įgauna paveldimos dalies formą, bet šis mechanizmas nėra pripažintas visoje Europos Sąjungoje.

10 klausimas. *Ar reikia skirti paveldimą dalį, jeigu kolizinių normų nurodytas įstatymas to nepripažįsta ar tai apibūdina kitaip? Jeigu taip, tai pagal kokias nuostatas?*

2.6. Testatoriaus patika

Jeigu patika yra tarptautinio pobūdžio, teismai ir kitos kompetentingos institucijos turi nustatyti, kokius įstatymus reikės taikyti. Be pripažintos palikimo tvarkytojo teisės pasirinkti taikomą įstatymą, gali tekti parengti specialias nuostatas patikai dėl įstatymų kolizijos.

11 klausimas. *Ar reikia priimti specialias nuostatas patikai dėl įstatymų kolizijos? Jeigu taip, tai kokias?*

2.7. Kreipimosi į kitą teismą galimybė

Suvienodinus įstatymų koliziją visoje Bendrijoje nebereikės kreiptis į kitą teismą, jei visi tarpusavio ryšio elementai bus lokalizuoti vienoje valstybėje narėje. Tačiau iškils problema, jei pagal kolizines normas reikės taikyti trečiosios valstybės įstatymą.

12 klausimas. *Ar būsima Bendrijos priemonė turi numatyti kreipimosi į kitą teismą galimybę, jeigu pagal kolizines normas reikia taikyti trečiosios valstybės įstatymą? Jeigu taip, tai pagal kokias nuostatas ir ribas?*

2.8. Preliminarūs klausimai

Dėl paveldėjimams taikomo įstatymo kartais būna, kad paveldėjimo reguliavimas priklauso nuo atsakymo į taip vadinamą „preliminarų“ klausimą, priklausančią nuo kito įstatymo: tai santuokos ar partnerystės galiojimas, tėvystės nustatymas ir t. t.

13 klausimas. *Kokias kolizines normas reikia priimti, kad būtų nustatytas įstatymas, taikytinas preliminariniams klausimams, nuo kurių gali priklausyti paveldėjimai?*

3. TEISMŲ KOMPETENCIJOS TAISYKLĖS

Valstybės narės priėmė labai įvairių kriterijų: paskutinė mirusiojo gyvenamoji vieta, atsakovo ar ieškovo gyvenamoji vieta, kai kurios nuosavybės vieta arba dar mirusiojo ar vienos ar kitos byloje dalyvaujančios šalies pilietybė. Reikia atsižvelgti ir į vairiausius interesus: manomų paveldėtojų, kurie kartais gyvena skirtingose šalyse, ir įvairių susijusių valstybių, ypač kai nuosavybė yra jų teritorijoje.

3.1. Aukščiausiosios teismų kompetencijos parinkimas

Viena galimybė būtų nustatyti vienintelį kompetentingą tribunolą, nežiūrint į tai, ar paveldėtas turtas yra kilnojamas ar nekilnojamas. Bet galima priimti lankstesnes taisykles, tam yra keli būdai.

14 klausimas. *Ar pageidaujama pasirinkti vienintelį tribunolą paveldėjimų srityje? Ar nekilnojamą turtą galima palikti situacijos tribunolo kompetencijai? Jeigu reikia pasirinkti vienintelį bendrą kriterijų, koks jis būtų?*

15 klausimas. *Ar būtų galima leisti paveldėtojams kreiptis į kitą, nei nurodė pagrindinės teismų kompetencijos kolizinės normos, valstybės narės teismą? Jeigu taip, tai kokiomis sąlygomis?*

16 klausimas. *Ar būtų galima valstybėje narėje sprendžiamos paveldėjimo procedūros metu prašyti kitos valstybės narės, kurioje yra paveldimo turto, teismo imtis išankstinių atsargos priemonių?*

17 klausimas. *Ar reikia įtraukti į būsimą Bendrijos priemonę nuostatų, leidžiančių perkelti iš vienos valstybės narės teismo bylą į kitos valstybės narės teismą, jeigu taip, tai kokiomis sąlygomis?*

Taikant būsimos priemonės nustatytus kriterijus gali būti paskirtas trečiosios valstybės teismas. Tokiu atveju nebūtina atsisakyti valstybių narių jurisdikcijos, jeigu kiti tarpusavio ryšiai, atmesti Bendrijos kontekste, tikrą vienašališkam šių teismų jurisdikcijos atirbojimui

nuo trečiųjų valstybių jurisdikcijos. Jeigu į šį klausimą bus bandoma atsakyti valstybių narių kaip „gyvenamosios vietos jurisdikcijos“ įstatymais, tai reikš, kad nebuvo galima rasti bendro sprendimo ir gali atsirasti kitokios įstatymų kolizijos.

Įsivaizduokime, kad Bendrijos teismų kompetencijos kriterijus yra paskutinė mirusiojo gyvenamoji vieta. A valstybės narės pilietis miršta trečiojoje valstybėje, kurioje apsigyveno visai neseniai. Visi jo paveldėtojai yra A valstybėje narėje, o didžioji jo turto dalis yra B valstybėje narėje. Šiuo atveju Bendrijos teisė (apibrėžianti paskutinę mirusiojo gyvenamąją vietą) nenurodo jokios valstybės narės, nei A, nei B, kai tuo tarpu palikimas yra daug labiau susijęs su abiem šioms valstybėms nei su trečiąja valstybe, kuri buvo paskutinė mirusiojo gyvenamoji vieta. Nuoroda į nacionalines taisykles šiam klausimui spręsti gali sukelti naują problemą. Jeigu A valstybė narė taiko pilietybės kriterijų, o B valstybė narė – turto būklės kriterijų, susidaro teigiamas teismų kompetencijų konfliktas. Priešingu atveju bus neigiamas kompetencijų konfliktas.

18 klausimas. *Kokie elementai būtų svarbiausi valstybių narių teismų kompetencijai nustatyti tokioje situacijoje, kaip pirmiau minėta?*

19 klausimas. *Ar šios specialios kompetencijos taisyklės turėtų būti taikomos ir turtui, esančiam trečiojoje valstybėje, kuri reikalauja jam taikyti išskirtinai savo įstatymus?*

3.2. Procedūros dėl nekilnojamo turto perkėlimo

Perkeliant nekilnojamo turto nuosavybę, ją tenka užregistruoti įvairiuose registruose. Kai kuriose valstybėse narėse įrašai šiuose registruose padaromi tik gavus teismo nutartį ar pagal šalies valdžios įstaigų išduotą dokumentą. Būtų galima padaryti pakeitimus registruose remiantis kitoje valstybėje narėje išduotais dokumentais.

20 klausimas. *Ar reikia kreiptis į vietas, kurioje yra paveldėto nekilnojamo turto, teismus, jei kitos valstybės narės valdžios institucijos sprendžia:*

- kokių dokumentų reikia nuosavybės registro pakeitimams?
- kokių dokumentų reikia nuosavybės valdymui ir perdavimui?

21 klausimas. *Ar galima parengti vienodus Bendrijos dokumentus, kurie būtų naudojami visose valstybėse narėse, kur yra turto? Jeigu taip, kokie dabar egzistuojantys dokumentai galėtų būti suvienodinti? Ar galima panaikinti ar supaprastinti kai kuriuos dabar būtinus formalumus tarptautinių paveldėjimų srityje? Jeigu taip, tai kokius?*

3.3. Neteisminių institucijų kompetencija

Atsižvelgiant į neteisminių institucijų – notarų ar įvairių administracinių įstaigų pareigūnų – vykdomų pareigų svarbą, būtų galima leisti paveldėtojams atlikti kai kuriuos formalumus jiems artimose valdžios įstaigose, jeigu jie negyvena pagrindinėse teismų kompetencijos kolizinėse normose nurodytoje vietoje.

22 klausimas. *Ar reikia numatyti, kad suderintos kompetencijos taisyklės būtų taikomos ir kitoms institucijoms, galinčioms spręsti paveldėjimų klausimus?*

23 klausimas. *Ar reikia numatyti, kad kai kuriuos formalumus būtų galima atlikti kitose nei nurodyta pagrindinėse teismų kompetencijos kolizinėse normose valstybės narės institucijose? Ar reikia reglamentuoti šią galimybę?*

3.4. Patika

Kadangi paveldėjimų klausimai nepatenka į reglamento EB Nr. 44/2001 taikymo sritį, nėra Bendrijos kompetencijos taisyklių spręsti byloms dėl paveldėjimų patikos, tai nenumatyta ir pirmiau minėtame reglamente.

24 klausimas. *Kokias kompetencijos taisykles turėtų numatyti būsima Bendrijos priemonė paveldėjimų patikos srityje?*

4. PRIPAŽINIMO IR VYKDYMO TAISYKLĖS

Priėmus būsimus Bendrijos teisės aktus turėtų būti supaprastinta dokumentų, būtinų paveldėtojų teisių pripažinimui, pripažinimo ir vykdymo tvarka. Tie dokumentai – tai teismų nutartys, notariniai dokumentai, testamentai, paveldėtojo statusą patvirtinantys dokumentai, įgaliojimai, suteikti asmenims, kuriems pavesta valdyti ir tvarkyti paveldėjimus ir t. t.

4.1. Teismo nutarčių pripažinimas ir vykdymas

Priėmus suderintas taisykles dėl taikomo įstatymo ir teismų kompetencijos, būsimi teisiniai aktai pasieks labai aukštą abipusio pasitikėjimo lygį ir taip nebereikės tarpinių priemonių teismo nutarčių pripažinimui ir vykdymui. Jeigu vis dėlto būtų atsisakymo pripažinti ir vykdyti motyvų, jie turėtų būti vienodi visoms valstybėms narėms.

25 klausimas. *Ar galima panaikinti būtinybę užsienio šalies konsului pripažinti teismo nutartis? Ar reikia įtraukti atsisakymo pripažinti ir vykdyti motyvus? Jeigu taip, tai kokius?*

26 klausimas. *Ar galima numatyti, kad vienoje valstybėje narėje priimta teismo nutartis paveldėjimų srityje būtų iš karto pripažinta ir leistų be kitų formalumų padaryti pakeitimų žemės registre kitoje valstybėje narėje? Ar reikia remtis EB Reglamento Nr. 2201/2003 21 straipsnio 3 dalimi?*

4.2. Dokumentų ir testamentų pripažinimas bei vykdymas

Kai kuriose valstybėse narėse notarai ir kitos valdžios įstaigos surašo autentiškus palikimų pasidalijimo ir tvarkymo dokumentus. Reikia numatyti šių dokumentų pripažinimą ir vykdymą.

Taip pat reikia apsvarstyti taisykles, kurias būtų galima taikyti užsienio testamentams, dažnai negalintiems visapusiškai įsigaliooti.

27 klausimas. *Ar galima taikyti paveldėjimų srityje surašytiems autentiškiems dokumentams tą pačią pripažinimo ir vykdymo tvarką, kaip ir teismo nutartims? Ar vis dėlto galima numatyti, kad notariniai dokumentai, surašyti vienoje valstybėje narėje paveldėjimų srityje leistų be kitų formalumų padaryti pakeitimų žemės registre kitose valstybėse narėse? Ar reikia remtis EB Reglamento Nr. 2201/2003 46 straipsniu?*

28 klausimas. *Ar reikia numatyti ypatingas taisykles, kurios palengvintų testamentų, surašytų vienoje valstybėje narėje, pripažinimą ir vykdymą kitoje valstybėje narėje?*

4.3. Tretieji testamentų vykdytojai (tarp jų ir patikos valdytojai)

Valstybė narė nustato, ar trečiųjų asmenų paskyrimas paveldėjimams vykdyti ar tvarkyti yra savanoriškas, ar privalomas. Šių asmenų paskyrimas bei jų įgaliojimai yra skirtingi kiekvienoje teisinėje sistemoje ir ne visada pripažįstami kitose valstybėse narėse.

Kai kalbama apie priimtų sprendimų dėl paveldimos patikos pripažinimą ir vykdymą, reikia pagalvoti, koks bus pačios patikos pripažinimo poveikis žemės registrų pakeitimams.

29 klausimas. *Ar galima numatyti automatišką testamentų vykdytojų paskyrimo ir jų įgaliojimų pripažinimą visose valstybėse narėse? Ar reikia numatyti motyvų, leidžiančių užginčyti tą paskyrimą ir tuos įgaliojimus?*

30 klausimas. *Ar reikia įvesti sertifikatą, patvirtinantį testamentą vykdytojo paskyrimą ir nusakantį jo įgaliojimus? Koks asmuo ar valdžios įstaiga turėtų būti įgaliotas išduoti tokį sertifikatą? Koks turėtų būti tokio sertifikato turinys?*

31 klausimas. *Ar pripažinus patiką būtų galima užregistruoti patikos turtą ir su juo susijusius nuosavybės teisės dokumentus žemės registre? Jeigu ne, kokias nuostatas reikėtų priimti?*

32 klausimas. *Ar reikia priimti nuostatas, apsaugančias paveldėjimų įstatyme ar kuriame nors kitame įstatyme, kuris reikalauja tokios apsaugos taikymo, numatytą paveldimos dalies panaudojimą, nepaisant egzistuojančios patikos? Jeigu taip, tai kokias?*

5. PAVELDĖTOJO STATUSO ĮRODYMAS: EUROPOS PAVELDĖTOJO SERTIFIKATAS

Paveldėtojo statusas įrodomas įvairiais būdais priklausomai nuo teisinės sistemos. Svarbiausia paveldėtojams – sugebėti įrodyti savo teises, kad galėtų perimti jiems priklausančią paveldėtą turtą be papildomų formalumų. Jeigu įstatymų kolizija suderinta, yra visiškai įmanoma įvesti sertifikatą, kurio poveikis būtų vienodas visoje Bendrijoje. Tai neabejotinai sukurtų pridėtinę vertę.

Tačiau teks išspręsti keletą klausimų: kokios būtų sertifikato įvedimo sąlygos, jo turinys ir padariniai.

33 klausimas. *Koks galėtų būti sertifikato poveikis?*

34 klausimas. *Kokia informacija turėtų būti pateikiama sertifikate?*

35 klausimas. *Kurioje valstybėje narėje jis turėtų būti išduodamas? Ar reikia kiekvienai valstybei narei leisti pasirinkti, kokios valdžios įstaigos gali išduoti sertifikatą, ar, atsižvelgiant į sertifikato turinį ir funkcijas, reikia nustatyti tam tikrus kriterijus?*

6. TESTAMENTŲ REGISTRAVIMAS

Testamentų paieška, ypač, jeigu jie surašyti užsienyje, kartais būna neįveikiama kliūtis.

36 klausimas. *Ar reikėtų įdiegti testamentų registravimo sistemą visose valstybėse narėse? Ar reikėtų sukurti centralizuotą registrą?*

37 klausimas. *Kokias nuostatas reikėtų priimti, kad manomiems paveldėtojams ir kompetentingoms valdžios institucijoms (ir jų pačių valstybėje narėje) būtų lengviau prieiti prie nacionalinių sistemos duomenų ar prie centralizuoto registro?*

7. LEGALIZAVIMAS

Sukūrus Europos teisminę erdvę formalumai išnyks arba taps mažiau sudėtingi.

38 klausimas. *Ar iškiltų kokių sunkumų naikinant valstybėje narėje išduotų ir su paveldėjimo teise susijusių valstybinių dokumentų legalizavimo ar apostilių formalumus?*

8. TEISINIS POŽIŪRIS

Iš viso to išplaukia, kad parengti Bendrijos taisyklių dėl paveldėjimų ir testamentų sąvadą yra ypatingai didelis ir sudėtingas sumanymas.

39 klausimas. *Ar galima parengti vieną bendrą ir išsamią priemonę? Jeigu ne, kokia tvarka ir kokiais etapais teks dirbti?*